

סוג הבחינה: מתכונת
מועד הבחינה: ביוני, תש"ף
מטעם מפמ"ר עברית למגזר הדרוזי

עברית לבתי ספר דרוזיים הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים:

פרק ראשון – הבנת הנקרא והבעה

חלק א	הבנת הנקרא	35 נקודות
	הבעה	15 נקודות

פרק שני – דקדוק

חלק א	הפועל ושם העצם	10 נקודות
חלק ב	תקינות בפועל ובשם המספר	10 נקודות
חלק ג	תחביר	10 נקודות

פרק שלישי – תנ"ך או ספרות – 20 נקודות

סך הכול 100 נקודות

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה

פרק ראשון: הבנת הנקרא והבעה

חלק א – הבנת הנקרא והבעה (50 נקודות)

קרא את הטקסטים א-ב, וענה על כל השאלות (35 נקודות)

טקסט א

למידה מרחוק בימי הקורונה: הזדמנות לשינוי מערכת

עם התפשטות נגיף הקורונה מנהיגות המדינה ומערכת החינוך בישראל החליטו להשבית את הלימודים בבתי הספר ובמוסדות להשכלה גבוהה ולעבור ללמידה מרחוק. החלטה זאת העלתה את הצורך לחשוב מחדש על דרכי ההוראה והלמידה בישראל. בעקבות המעבר ללמידה מרחוק מערכת החינוך החלה להשתמש באמצעים טכנולוגיים רבים ומגוונים לטובת המורים והתלמידים, ורובם בלא תשלום. ספרים דיגיטליים, הרצאות מצולמות, מערכת לתרגול חומרי לימוד וטקסטים מקוונים לכל סוגי הלומדים ועוד.

5

כמו כן, בעקבות משבר הקורונה נוצרה הזדמנות לבדוק מחדש את הקשר בין התלמידים לבין המורים ובין הסטודנטים לבין המרצים. רבים סבורים כי תפקיד המורים והמרצים אינו העברה של ידע פנים אל פנים בכיתות הלימוד. על פי תפיסה זו, למידה היא שותפות בתהליך: המורה או המרצה הוא המנחה, המכוון, המוביל, והתלמיד או הסטודנט הוא החוקר. הידע נוצר מחדש כל הזמן ובכל מקום, גם אחרי שעות הלימוד במוסד.

משבר הקורונה גרם לאנשי חינוך לחשוב על בניית מערכת לימודים חדישה המתאימה למאה ה-21, שיהיו בה דרכי לימוד חדשניות המבוססות על עידוד ההניעה (מוטיבציה) של התלמידים ללימוד עצמאי: התלמידים לומדים לבדם, בזמן שמתאים להם, במקום הרצוי להם ובקצב התקדמות אישי.

ממשבר הקורונה שבא בלי אזהרה, עולות כמה מסקנות, ובהן שמקבלי ההחלטות צריכים להתמקד בקידום ובמימון של טכנולוגיות למידה חדשניות ובפיתוח חומרי לימוד דיגיטליים. הם צריכים לספק מידע למורים, למרצים, לתלמידים ולסטודנטים בכל מה שנוגע לשמירת זכויות יוצרים ואישורי שימוש בחומרים דיגיטליים ובחומרי לימוד הפתוחים לכולם.

מוסדות החינוך נדרשים לעודד מורים ומרצים ליצור ולפרסם את הידע שלהם. וכן חשוב שהמורים והמרצים במוסדות אלה יאמצו את הלמידה מרחוק בשיעורים שלהם. חשיבה כזאת רואה במשבר הקורונה הזדמנות לפיתוח למידה חדשנית ויצירת דרכי לימוד חדשניות שבהן חומרי הלימוד הם דיגיטליים ופתוחים. מעל לכול זו הזדמנות

של מערכת החינוך להוביל ללמידה המבוססת על ההניעה של הלומדים כדי שיוכלו ללמוד למידה עצמאית בזמן ובמקום הרצויים להם ובקצב התקדמות אישי שמותאם לרמת הלומד.

עקרונות אלו מתאימים גם לדרישות השוק והחברה וגם לעקרונות מיומנויות המאה ה-21: עצמאות בלמידה, למידה התנסותית, חשיבה ביקורתית.

מעובד על פי רן, ע' [2020]. " למידה מרחוק בימי קורונה: הזדמנות לשינוי מערכתי".
כלכליסט גיליון 22.3.20

ענה על שאלות 1 – 6 על פי טקסט א. **העתקה מן הטקסט של משפטים מיותרים תגרום להפחתת נקודות.**

1. על פי הטקסט, ציין יתרון אחד ללמידה מרחוק. (2 נקודות)

2. בעקבות הלמידה מרחוק בתקופת הקורונה מציע הכותב המלצות שונות.
 כתוב שתי המלצות. (2 נקודות)

המלצה 1

המלצה 2

3. לפניך אמירה: היחס הלוגי בין שורות 4-5 לבין השורות 6-7 הוא יחס של
 בחר בתשובה הנכונה. (2 נקודות)

- ריבוי והוספה
- הכללה ופירוט
- סיבה ותוצאה
- ניגוד

טקסט ב

טכנולוגיה בחינוך — אמצעי או מטרה

רבים רואים באמצעים הטכנולוגיים בסיס להצלחה בחינוך. הם רודפים אחרי חידושים טכנולוגיים ומאמינים שחידושים אלה ישפרו את מערכת החינוך. אומנם הטכנולוגיה היא אמצעי בעל ערך רב וחשוב לשיפור החינוך, אבל היא אינה הפתרון לבעיות החינוך. לצערי, עד כה אין הוכחות מחקריות שמראות הצלחות יוצאות דופן בעקבות השימוש באמצעים טכנולוגיים חדשים. אני פוגש מתנכים ומורים רבים אשר מרגישים חסרי ערך לעומת הכוח של העולם הטכנולוגי. מורים ומתנכים אלה שוכחים שהם המובילים, הם המנהיגים והם בעלי הכוח.

יש לזכור כי הכלים העיקריים להצלחת ההוראה (הלימוד) ולהצלחת התלמיד אינם המערכות הטכנולוגיות אלא כלים אחרים.

ראשית, ההוראה צריכה להתמקד במשמעות של הלמידה: מדוע חשוב ללמוד את החומר? איך הידע שאני רוכש ישנה את חיי? זו הסיבה שלמורה אסור להסתפק בהעברת ידע. כמו כן למידה חייבת להיות פעילה. התפקיד שלה הוא לעורר שאלות אצל התלמיד ולא רק לתת לו תשובות. תפקיד הלמידה הוא ליצור מפגש של התלמיד עם החברה, הטבע וההיסטוריה שמסביבו ולחבר ביניהם. הלמידה צריכה לפתח אצל התלמיד רגשות של מחויבות כלפי האחר ואהבת האדם. היא צריכה לחנך לעשייה למען הקהילה: תלמידים רבים מרגישים שמחה כאשר הם תורמים לזולת, והרגשה זו מחזקת אותם. אין תועלת בלמידה שהמטרה שלה היא אך ורק הצלחה בבחינה. נוסף על כך הקשר בין המורה לתלמיד צריך להיות אישי. תלמידים שמרגישים שמוריהם דואגים להם ומעריכים אותם ישתדלו להגיע להישגים. מערכת יחסים בין מורה לתלמיד הבנויה על אהבה, חיבה והקשבה היא הדרך הטובה ביותר לפיתוח מצוינות.

עקרונות אלה הם הבסיס להצלחה של התלמידים במערכת החינוך, ואילו תפקיד האמצעים הטכנולוגיים הוא לעזור בהוראה ובלמידה. הם יכולים לעזור לנו לקרב את הלמידה לתלמידים ומאפשרים להעמיק את הלמידה באמצעות חשיפה לסרטים, למפות תלת־ממדיות ועוד. אולם אסור לנו בשום אופן לאפשר לאמצעים אלה לקבוע את מבנה השיעור ואת מטרותיו. אם נדע להחזיר את הכוח למורים גם בעידן הטכנולוגי, ואם נגדיר את מטרות הלמידה, האמצעים הטכנולוגיים במערכת החינוך ישמשו להעמקת החקר ויתרמו ללמידה.

ענה על שאלות 7

ענה על כל השאלות 7-11.

7. בשנים האחרונות מתרחבת התופעה של שילוב אמצעים טכנולוגיים בחינוך: לוחות חכמים, מחשבים בכיתות הלימוד ועוד.

א. העתק את המשפט המתאר את דעתו של כותב טקסט ב על תופעה זו.
(2 נקודות)

ב. כתוב שני נימוקים לדעתו. (2 נקודות)

1. _____

2. _____

8. **בטקסט ב**, מצוינים עקרונות חשובים להצלחה של תלמידים במערכת החינוך. מבין המשפטים שלפניך, הקף **שלושה משפטים הנכונים** על פי העקרונות שמציין כותב **טקסט ב**. (3 נקודות)

- חשוב שהלמידה תשפיע על חיי התלמיד.
- תפקיד המורה הוא להעביר ידע, ותפקיד התלמידים הוא להצליח בבחינה.
- הקשר של התלמיד עם הקהילה הוא חלק חשוב מן הלמידה.
- התלמידים צריכים ללמוד לבד את החומר באמצעים טכנולוגיים.
- המורה צריך להעריך את תלמידיו ולהיות קשוב להם.

9. על פי כותב **טקסט ב**, מהו התנאי להיותם של האמצעים הטכנולוגיים כלי יעיל בלמידה? ציין שני תנאים. (4 נקודות)

תנאי 1 _____

תנאי 2 _____

10. **השלם את הקטע:**

לדעת כותב **טקסט א**, הקשר בין המורה לתלמיד צריך להיות _____, לעומת זאת כותב **טקסט ב** טוען שהקשר בין מורה לתלמיד צריך להיות אישי, כלומר קשר של _____.

(4 נקודות)

11. משרד החינוך הורה לאסור את השימוש בטלפונים ניידים בבית הספר בזמן השיעורים ובהפסקות. הבע את דעתך על הוראה זו, נמק את דבריך, ובסס אותם. (הצג גם טענת נגד והתייחס אליה.) (6 נקודות)

הבעה (15 נקודות)

12. כתוב חיבור בהיקף של 15 – 20 שורות על אחד משני הנושאים (1) או (2) שלפניך.

נושא 1

במסגרת תוכנית חדשה לשילוב אמצעים טכנולוגיים בחינוך יוכלו תלמידים לבחור ללמוד בבית ספר וירטואלי, שבו לומדים את מקצועות הלימוד מן הבית באמצעות המחשב והאינטרנט (כפי שהיה נהוג בתקופת נגיף הקורונה). כתוב חיבור. בחיבורך הבע את דעתך אם למידה מרחוק עדיפה על שיטת הלימוד המוכרת בבית הספר. נמק את דבריך. תוכל להציג דוגמאות מניסיוןך בתקופה האחרונה.

נושא 2

יש הטוענים שהתקשורת דרך האינטרנט (ווטסאפ, פייסבוק, אינסטגרם ועוד) פוגעת בקשר האמיתי בין בני האדם, קשר המתקיים פנים אל פנים, לעומתם יש הטוענים שהתקשורת דרך האינטרנט מחזקת את הקשרים בין בני האדם. כתוב חיבור. בחיבורך הבע את דעתך בנושא. נמק את דבריך ובסס אותם באמצעות דוגמאות.

פרק שני: דקדוק (30 נקודות)
חלק א – הפועל ושם העצם

13. לפניך שני סעיפים א - ב בכל סעיף יש משפט ובו פועל מודגש.

כתוב בשורה הריקה בכל סעיף את התשובה לפי ההוראות (7 נקודות)

א. בני הנוער אינם מוֹדְעִים לנזקים של הטכנולוגיה על בריאותם.

(1) השורש של הפועל מוֹדְעִים הוא _____

(2) השלם שם מאותו השורש של הפועל מוֹדְעִים על פי המשפט שלפניך.

הורים רבים מבקשים ממשדד הבריאות _____ בנוגע לנזקים של

הטכנולוגיה על בריאות התלמידים.

ב. התלמידים הִבְיְעוּ שביעות רצון מההוראה מרחוק בימי הקורונה.

(1) השורש של הפועל הִבְיְעוּ הוא _____

(2) השלם פועל או שם פועל מאותו השורש ומאותו הבניין של הפועל הִבְיְעוּ,

על פי המשפט שלפניך.

התלמידים פנו להנהלה כדי _____ את שביעות רצונם.

ג. הנהלת בית הספר פְּנְתָה לתלמידים ודרשה מהם לשמור מרחק.

(1) השורש של הפועל פְּנְתָה הוא _____

(2) השלם פועל מאותו השורש אך בבניין אחר של הפועל פְּנְתָה על פי

המשפט שלפניך.

אנשי משרד הבריאות _____ את התושבים החולים מבתיים.

14. לפניך שני משפטים, ובהם ארבעה צירופי סמיכות מודגשים – הוסף הא היידוע

במקומות המתאימים בלבד. (2 נקודות)

לדוגמה: תלמידת הכיתה שלי הגיעה ראשונה.

- בזמן שנגיף קורונה התפשט ברחבי ארץ, מוסדות חינוך רבים עברו
ללמידה מרחוק.

- עם החזרה לשגרה חדר מורים התמלא מחדש ו תלמידי ישראל שבו
ללימודים.

15. לפניך משפט:

המורה לימדה את התלמידות שלה באמצעות מערכת "זום".

כתוב את צירוף המילים התלמידות שלה במילה אחת: _____

(1 נקודה)

חלק ב – תקינות בפועל ובשם המספר (10 נקודות)

16.א. לפניך משפטים ובהם מספרים מודגשים, כתוב את המספרים המודגשים

במילים.

- בשנת 2012 נערך סקר בנוגע להוראה מרחוק ב-7 _____ מקומות.
- בקרב ילדים מספר שעות השימוש במחשב לצורך משחק הוא פי 6 _____ ממספר השעות לצורכי לימוד.
- ב. לפניך שישה משפטים. הקף את הצורה הנכונה.
- אסור לְכָתוּב / לְכָתוּב בתוך הספר.
- המורה מְכִיֵן / מְכִיֵן מצגת לכל שיעור במערכת הזום.
- הגננת מְכַבֵּ֫סֶת / מְכַבֵּ֫סֶת לילדים את המגבות.
- אחותי מְתַוֵּ֫כֶת / מְתַוֵּ֫כֶת במשרד תיווך מפורסם.
- בחיפה בנו רְכָבָל / רְכָבָל ישיר לאוניברסיטה.
- הוריי קנו לי אוֹפְנֵיִם / אוֹפְנֵיִם חדשים.

ג. נמק שתיים מן הצורות שבחרת (השתמש במושגים לשוניים)

1. בחרתי לנמק את המילה _____

_____ הנימוק:

2. בחרתי לנמק את המילה _____

_____ הנימוק:

ענה על אחת מן השאלות – שאלה 17 או שאלה 18

שאלה 17

לפניך המשפט:

מידת ההצלחה של התלמיד נקבעת לא בזכות הכלים הטכנולוגיים אלא בזכות שיטות ההוראה של המורה.

- ציין את סוגו התחבירי: (2 נקודה)
פשוט בעל חלק כולל / מחובר בעל חלק כולל / מורכב
- מן המשפטים שלפניך, הקף את המשפט המבטא את הרעיון שבמשפט הנתון. (2 נק.)
- לא הכלים הטכנולוגיים ולא שיטות ההוראה של המורה קובעים את מידת ההצלחה של התלמיד.
- שיטות ההוראה של המורה והכלים הטכנולוגיים קובעים את מידת ההצלחה של התלמידים.
- שיטות ההוראה של המורה ולא הכלים הטכנולוגיים קובעים את מידת ההצלחה של התלמידים.

ב. לפניך פתיחה של משפט: (3 נקודות)

אף על פי שהטכנולוגיה משפרת את הלמידה.....

הקף את ההשלמה המתאימה ביותר לפתיחה.

- היא חשובה מאוד להצלחה בלימודים.
- היא אינה מבטיחה הצלחה בלימודים.
- היא מאפשרת למידה שיתופית ומשמעותית.
- היא מחזקת את הקשר בין המורה לתלמידים.

ג. לפניך שלושה משפטים. חבר אותם למשפט אחד באמצעות מילות קישור מתאימות.
 שים לב: אין להשתמש בווי"ו החיבור. (3 נקודות)

- חשוב להגביל את השימוש בטלפון הנייד לשיעור אחד בלבד.
- הטלפון הנייד הוא כלי יעיל ללמידה.
- שימוש ממושך בטלפון הנייד עלול לפגוע בבריאות.

אם לא ענית על שאלה 17, ענה על שאלה 18

שאלה 18

א. לפניך שלושה משפטים. חבר אותם למשפט אחד באמצעות מילות קישור מתאימות.
 שים לב: אין להשתמש בווי"ו החיבור. (3 נקודות)

- יש לשלב אמצעים טכנולוגיים בבתי הספר.
- שילוב אמצעים טכנולוגיים מצריך כסף רב וארגון מחדש.
- בסופו של דבר ההשקעה משתלמת.

ב. לפניך שלושה משפטים .

1. רבים מסכימים **כי** התלמידים צריכים ללמוד כיום באמצעות מחשבים.
 2. ידוע **כי** הלימוד באמצעות מחשבים משפר את הלמידה.
 3. עדיף ללמוד באמצעות מחברות וכלי כתיבה **כי** קשה לסחוב מחשב לבית הספר.
- ציין את מספר המשפט בו המילית **כי** קשר של סיבה ותוצאה. _____ (2 נקודה)
 - את המשפט שצינת בסעיף ב כתוב מחדש **באמצעות מילת הקישור "לכן"** . (2 נק)
-

(3 נקודות)

ג. לפניך פתיחה של משפט :

אף על פי שסרטונים מעוררים סקרנות בקרב התלמידים.....

הקף את ההשלמה המתאימה ביותר לפתיחה.

- מורים מרבים להשתמש בסרטונים בשיעורים שלהם.
- התלמידים מעדיפים שיעורים המשלבים סרטונים.
- מורים מעטים נוהגים לשלב סרטונים בשיעורים שלהם.
- התלמידים צופים בסרטונים בזמן השיעורים.

פרק שלישי – תנ"ך ושירה (20 נקודות)

בפרק זה עליך לבחור בשאלה 19 (תנ"ך) או בשאלה 20 (שירה)

חלק א – תנ"ך**שאלה 19**

לפניך קטע מספר בראשית פרק מ"ב. קרא אותו וענה על כל הסעיפים שאחריו.

א. על פי פסוקים כ"א-כ"ב, כיצד האחים מסבירים בינם לבין עצמם את חשדות יוסף

(4 נקודות)

ואת בקשתו להביא את בנימין?

(6 נקודות)

ב. מלאו את טבלה.

דברי האחים (כ"א)	דברי ראובן (כ"ב)	
		מי מאשים?
		מי האשמים?
		מה היה החטא?

ג. בקטע מספר בראשית פסוקים כ"א-כ"ח האחים מרגישים אשמים על חטא שלא עשו.

1. מהו החטא שהאחים לא עשו, אך הם מרגישים אשמים בגללו? (2 נקודות)

2. מצבים בחיים מעוררים אצל בני האדם תחושות ורגשות שונים, כגון: **חשבון נפש**,

רגשות אשם, תחושת החמצה.

- בחר באחת התחושות (חשבון נפש, רגשות אשם או תחושת החמצה) והסבר כיצד היא משתקפת בפסוקים האלה. (2 נקודות)

- תאר מצב שבו אתה חווית תחושה של החמצה, או רגשות אשם או חשבון נפש הסבר כיצד התמודדת עם המצב. (6 נקודות)

אם לא ענית על שאלה 19, ענה על שאלה 20 או שאלה 21

חלק ב – שירה – עליך לענות על שאלה 20 או על שאלה 21

שאלה 20

קרא את השיר שלפניך וענה על כל השאלות שאחריו.

1. מהי הסיטואציה המתוארת בשיר? (3 נקודות)

2. מהי הסוגה (הז'אנר) של השיר, ומדוע השיר ייחודי בסוגה זו? (3 נקודות)

3. בחר בשלושה מאפיינים – הסבר אותם והדגם : (6 נקודות)

- א. חרוז מבריח
- ב. מבנה השיר וחלוקתו
- ג. אמצעים אומנותיים וקישוטי השיר
- ד. משקל

4. מהו מצבו הנפשי של הדובר בשיר, ומה בשיר רומז על מצבו זה? (8 נקודות)

הסבר את תשובתך, ובסס אותה על דוגמאות מן השיר.

שאלה 21

קרא את השיר שלפניך וענה על כל השאלות שאחריו.

הים ביני וביניך / שמואל הנגיד

הים ביני וביניך / ולא אטה לחלוקתך,
 ולא ארוץ בלב חרד / ואשב על קבורתך?
 אמת, אם אעשה כזאת – / אהי בוגד באחוקך!
 אהה, אחי! אני יושב / עלי קברך לעמתך,
 ולך מכאוב בתוך לבי / כמכאובי במיתתך!
 ואם אתן לך שלום – / ולא אשמע תשובתך,
 ולא תצא לפגשני / ביום בואי לאדמתך,
 ולא תשחק בקרבתי, / ולא אשחק בקרבתך,
 ולא תראה תמונתי, / ולא אראה תמונתך,
 למען כי שאול ביתך / והקבר מעונתך!
 בכור אבי וכן אמי, / שלומים לך באחריתך,
 ורוח אל תהי נחה / עלי רוחך ונשמתך!
 אני הולך לארצי, כי / בארץ סגרו אותך,
 ואנום עת, ואיקץ עת – / ואת לעד בנומתך
 ועד בוא יום חליפתי / בלבי אש פרידתך!

1. מהי הסיטואציה המתוארת בשיר? (3 נקודות)

2. מהי הסוגה (הז'אנר) של השיר, ומדוע השיר ייחודי בסוגה זו? (3 נקודות)

3. הסבר והדגם שלושה מן המאפיינים שלפניך: (6 נקודות)

- א. מבנה השיר וחלוקתו
- ב. חזרתיות
- ג. אמצעים אומנותיים וקישוטי השיר
- ד. משקל

4. מהו מצבו הנפשי של הדובר בשיר, ומה בשיר רומז על מצבו זה? (8 נקודות)

הסבר את תשובתך, ובסס אותה על דוגמאות מן השיר.

בהצלחה!